

Handläggare Madeleine Hagerth
Telefon 08-508 21 051

Kvalitetsredovisning för kommunala förskolor i Älvsjö 2015

Strukturella förutsättningar och organisation

Organisation

Förskolorna ingår i verksamhetsområdet barn, ungdom och vuxna. Där ingår också individ- och familjeomsorgens enheter samt enheten för fritid. Verksamhetsområdet leds av en verksamhetsområdeschef.

Förskoleorganisationen är uppdelad i sex resultatenheter, som var och en leds av en förskolechef. I respektive resultatenhet finns en pedagogisk ledare och någon form av administrativ assistent.

Enhet 1		Enhet 2	
Akleja	Aklejavägen 19	Lillskogen	Karlslundsvägen 10
Långsjö	Gårdsstigen 19	Matrisen	Långsjövägen 14
Rödkulla	Långsjövägen 56	Mullegården	Långsjövägen 33
Våga vilja	Gårdsstigen 1	Solkatten	Älvsjövägen 62
Enhet 3		Enhet 4	
Baltazar	Västerängsvägen 5	Skogsläntan	Sulvägen 62
Muminstugan	Vantörsvägen 150	Trollsländan	Sulvägen 22
Snöripan	Snöripsvägen 32	Eken	Sulvägen 52 A
Enhet 5		Enhet 6	
Citrusgården	Folkparksvägen 161	Sjöstjärnan	Rävnäsvägen 77-79
Prästängen	Prästgårdsgränd 16	Sylvester	Sylvestervägen 2-6
Solängen	Solberga Ängsväg 4	Äppelängen	Täckhammarsv. 21

Förutsättningar

Barn

Inskrivna Barn	Små 1-3 år	Stora 4-5 år	Totalt	Antal barn med annat modersmål	Antal språk
2014-10-15	615	545	1 160	277 (24%)	49
2015-10-15	614	548	1 162	196 (17%)	50

Personal (omräknat till årsarbetare)

Anställda	Barn- skötare	Förskol- lärare	Övriga	Totalt	Varav resurs	Antal personal med annat modersmål	Antal språk
2014-10-15	151,35	89,91	4,75	231,60	18,20	49 (19%)	24
2015-10-15	144,53	80,44	7,53	232,50	15,25	38 (16%)	23

Ovanstående siffror är lämnade som den årliga statistiken till Statistiska centralbyrån (SCB) från Sweco enligt deras mätningar med utdrag från datasystemen BoSko och Lisa.

Indikatorer

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2015
  Andel förskollärare av antal anställda	43,85 %	46,48 %	43 %	39 %	2015
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	0 %		0 %	0 %	2015
  Andel nöjda föräldrar	88 %	87 %	87 %	85 %	2015
  Antal barn per grupp	15,5 barn/avd.	16,2 barn/avd.	16	16	2015
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5 st	5,51 st	4,9	4,9	2015
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,75	3,77	3,7	3,7	2015

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende *Nöjdhet, trygghet och rekommendation* stadigt har ökat från 80 % nöjda föräldrar 2013 till 86 % 2014 till 88 % 2015.

Även indikatorn för *Andel nöjda föräldrar* har ökat från 83 % till 87 % till 88 %.

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

Kvalitetsarbetets genomförande

Med utgångspunkt i läroplanen och kommunfullmäktiges budget samt föregående års kvalitetsredovisning har verksamhetsområdeschefen tillsammans med förskolecheferna och de pedagogiska ledarna reviderat förslag till nämndmål, förväntade resultat och indikatorer för förskolan. Stadsdelsnämnden fastställde dessa i samband med beslut om verksamhetsplan och budget för 2015.

Nämndmålen har täckt in vart och ett av läroplansområdena; *normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, skola och hem* samt *samverkan med skolan*. Till läroplansområdena har också nämndmål kopplats gällande miljö- och klimatbelastningen, kultur samt god service med ett gott bemötande.

Förskoleenheterna har i sina verksamhetsplaner arbetat fram enhetsspecifika åtaganden med tillhörande förväntade resultat, arbetssätt, resursanvändning och planer för uppföljning och utveckling. Åtagandena har utgått ifrån nämndens mål. Varje förskola har också skrivit in de åtaganden som vänder sig till brukarna i sina kvalitetsgarantier för 2015. Verksamhetsområdeschefen har tillsammans med utvecklingssekreteraren gått igenom förskolornas förslag till kvalitetsgarantier. Slutligen har dessa fastställts av stadsdelsnämnden.

Enheterna har i sina kvalitetsredovisningar beskrivit hur det systematiska kvalitetsarbetet är organiserat inom respektive förskola och för hela resultatenheten. Det finns en tydlig systematik i enheternas kvalitetsarbete och pedagogerna är delaktiga i exempelvis utvecklingsgrupper, kvalitetsgrupper och forum för avdelningsansvariga. Varje förskola har genomfört en utvärdering av sitt arbete och beskrivit vilka åtaganden och förväntade resultat man har uppnått och hur man nått dessa. Som underlag för självvärderingen används bl.a. reflektionsprotokoll, pedagogisk dokumentation, barnintervjuer, förskoleundersökningen och självvärderingsmaterialet för indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling*. Förskolepersonalen lägger stort fokus på att följa upp vad barnen får ut av verksamheten för att kunna förändra och utveckla den.

Verksamhetsområdeschefen har tillsammans med utvecklingssekreteraren genomfört dialogmöten med samtliga sex enheter där förskolechef, pedagogisk ledare samt personalrepresentanter från förskolorna deltagit. Analysen från dessa dialogmöten liksom enheternas kvalitetsredovisningar har legat till grund för årets kvalitetsredovisning för Älvsjös kommunala förskolor.

Enheternas kvalitetsredovisningar håller en allt högre kvalitet år efter år. De förväntade resultaten har medfört att förskolorna på ett mycket tydligare sätt redogör för sina resultat och sin måluppfyllelse. Enheterna är tydliga med vilka specifika metoder som används för att följa upp olika åtaganden. Särskilt fokus har lagts på bedömning och analys. Kvalitén i detta har också blivit högre för varje år.

Bedömningen av likvärdigheten mellan förskolorna har granskats mer ingående 2014 och 2015. Metoderna för och beskrivningarna av likvärdighetsaspekter på förskolenivå behöver utvecklas.

Ledarskapet är centralt för hur enheternas kvalitetsarbete fungerar. För att stärka det pedagogiska utvecklingsarbetet har därför varje enhet både en förskolechef och en pedagogisk ledare.

Det finns en gemensam förskolevision för Älvsjös förskolor som har utarbetats tillsammans med förskolecheferna och de pedagogiska ledarna liksom en *handlingsplan för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling*. Ett kvalitetsutvecklingsarbete med fokus på barns språk- och kunskapsutveckling, pedagogisk dokumentation samt praktisk IT- och mediekompetens har pågått under flera år. Under 2015 har också en satsning gjorts på arbetet med naturvetenskap och teknik samt att öka likvärdigheten mellan förskolorna.

Målet är att förskolorna ska hålla en jämn och hög kvalitet och att Älvsjö ska ha en förskoleverksamhet i världsklass.

Älvsjö ska ha en förskola i världsklass där lek, lärande, trygghet och respekt för det enskilda barnet står i centrum. Förskolan ska möta barnens förmågor och intressen. Med en förskola i världsklass bidrar vi till att framtida generationer präglas av nyfikenhet och lust att lära, trygghet och respekt för olikheter.

Bedömningsunderlag och källor för måluppfyllelsen

- Förskoleenheternas kvalitetsredovisningar med bedömningar av om det förväntade resultatet uppnåtts för åtagandena.
- De olika delarna i stadens kvalitetsindikator.
- Stadens förskoleundersökning.
Svarsfrekvensen på brukarundersökningen var 74 % 2014 och 76 % 2015, vilket är 3 procentenheter högre än stadens genomsnitt 2015.
- Förvaltningens dialogmöten med resultatenheterna utifrån deras kvalitetsredovisning.
- Förvaltningens bedömning av om det förväntade resultatet uppnåtts för nämndens mål och indikatorer.

Bedömning av måluppfyllelsen

Normer och värden

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt utvecklar barns förståelse för likabehandling

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden med förväntade resultat.
- Målvärdet för indikatorn uppnås.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålet för indikatorn kopplat till nämndmålet.

Likabehandlingsplanerna, som är upprättade på varje förskola, har reviderats under året. Likabehandlingsplanerna uttrycker tydligt att förskolan tar avstånd från alla tendenser till trakasserier och kränkande behandling. Barnen är delaktiga i likabehandlingsplanen i den dagliga verksamheten.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende normer och värden	91 %	89 %	89 %		2015

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Normer och värden* stadigt har ökat från 87 % nöjda föräldrar 2012 och 2013 till 89 % 2014 till 91 % 2015.

Mitt barn känner sig tryggt; från 89 % till 90 % till 91%

Mitt barn uppmuntras i att utveckla sina sociala förmågor; från 87 % till 89 % till 90%

Barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning (ny fråga);
92 %.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Normer och värden*.

I Älvsjöes *Handlingsplan för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling* framgår att personalen måste inta ett interkulturellt förhållningssätt i vilket olikheter ses som en tillgång. Alla barn behöver bekräftelse och bli sedda som de är. Handlingsplanen, som innehåller både checklista och diskussionsfrågor, har reviderats och implementerats under året.

Samarbetet med biblioteket i läsprogrammet har medfört att pedagogerna har fått syn på flera normbrytande böcker och därmed blivit medvetna om vilka normer som förmedlas genom böckerna.

Övervägande delen av pedagogerna är medvetna om vikten av sitt förhållningssätt och lekmiljöns pedagogiska betydelse i arbetet med barnen kring normer och värden. Pedagogernas bemötande och förhållningssätt om genus, interkulturellt perspektiv och synen på olikhet som tillgång speglas i barngrupperna.

Miljön på flertalet av förskolorna är nu mer könsöverskridande och speglar mångfalden i samhället mer men behöver utvecklas ytterligare. Genom den pedagogiska dokumentationen synliggörs hur och med vad barnen leker. De uppmuntras och utmanas att prova på det de vanligtvis inte väljer utifrån ålder och kön. Flera barn visar nu ett större intresse för olika kulturer, familjekonstellationer och funktionsnedsättningar.

Det projektinriktade arbetssättet ger barnen mer tid till att utforska, reflektera, skapa och lära samt skapar möjlighet för dem att samarbeta och diskutera sig fram till kompromisser men också till att bli självständiga individer. Dramaleken har dessutom gett barnen möjlighet att leva sig in i olika känslouttryck.

Närvarande pedagoger, tydliga rutiner och mindre barngrupper skapar ett större lugn och tolerans i grupperna. Pedagogerna behöver bli bättre på att stanna upp och reflektera tillsammans med barnen, som i sin tur behöver få tid på sig att upprepa, pröva igen och att inte ha för bråttom.

Som framgångsfaktorer har förskolorna framhållit betydelsen av att inta ett positivt och tillåtande förhållningssätt, att använda miljön som den tredje pedagogen samt att vara delaktiga och närvarande pedagoger med en tro på det kompetenta barnet. Dessa goda exempel sprids till samtliga förskolor.

Inom läroplansområdet *Normer och värden* varierar indexet mellan förskolorna från 77 % till 100 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har ökat med 3 procentenheter från 2014.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt utvecklar barns språk- och kommunikationsförmåga samt nyfikenhet att utforska matematik, naturvetenskap och teknik

NÄMNDMÅL:

Barn och ungdomar erbjuds möjlighet till kultur

NÄMNDMÅL:

Stadsdelsnämndens verksamheter främjar möjligheterna att välja en miljövänlig livsstil

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden med förväntade resultat.
- Förskolorna erbjuder kultur både för, med och av barn.
- Målvärdet för indikatorerna uppnås.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålet för indikatorn kopplad till nämndmålen med undantag av kulturdelen, som nu har inkluderats i indikatorn.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande	82 %	84 %	84 %		2015
Analys					
Värdet är inte helt jämförbart med föregående år då årsmålet sattes eftersom frågan om kultur nu också har lagts in under detta område.					

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Utveckling och lärande* stadigt har ökat från 72 % nöjda föräldrar 2013 till 77 % 2014 till 82 % 2015.

Den pedagogiska miljön uppmuntrar till utveckling och lärande; från 79 % till 85 % till 88 %

Mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk; från 82 % till 85 % till 89 %

Mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande; från 77 % till 80 % till 83 %

Mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen;
från 79 % till 85 % till 88 %

Mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former;
från 79 % till 88 %

Mitt barn ges möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan;
från 49 % till 48 % till 60 %.

Förskoleundersökningen visar också att indexet avseende *Kost, rörelse och hälsa* stadigt har ökat från 76 % nöjda föräldrar 2013 till 81 % 2014 till 83 % 2015.

Mitt barn serveras en varierad och näringsrik mat; 88 % 2014 och 2015.

Mitt barn uppmuntras till fysiska aktiviteter; från 76 % till 81 % till 84 %.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	46 %	38 %	30 %	25 %	VB 2015
	förskola	förskola			

Andelen ekologiska livsmedel är relativt hög för förskolorna. Stadsdelens verksamheter ligger i genomsnitt på 41 % medan förskolorna ligger på 46 %. Detta är en ökning från 2014 med åtta procentenheter.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Utveckling och lärande*.

Handlingsplanen för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling med strategier för det språkutvecklande arbetet utgör en gemensam grund.

Samarbete med biblioteket i projektet ”Läsglädje i förskolan” har genomförts i två omgångar under året och bidragit till att pedagogerna fått en större medvetenhet om hur och vad man läser för barnen. Pedagogerna har lärt sig läsa undertexter, att läsa bilder och samtala om dem samt att bearbeta boken med Ipads, bild, drama och musik. Pedagogernas arbetsmetoder har också förändrats mot större lyhördhet för barnens tankar och mer samtal med barnen. Pedagogerna har förändrat sin syn på barnlitteratur och blivit mer nyfikna på nyutkomna böcker.

Barnen har fått ett större intresse för böcker och reflektionen har skapat bra samtalsstunder där barnens språk- och kommunikationsutveckling stärkts. Barnen har fått ett berikat ordförråd.

Matematik är tillgängligt på många förskolor. Pedagogerna har blivit bättre på att ge barnen många tillfällen till experimentering, sortering och klassificering. Barnen använder sig av räkneord och jämförelseord och räknar spontant olika saker under dagen. De löser matematiska problem när de spelar spel, använder matematikappar på Ipads och samtalar om tid.

Den första omgången fortbildning i naturvetenskap och teknik har genomförts genom ”Förskolelyftet” på Södertörns högskola. Pedagogerna har därigenom fått ökad kompetens inom området och kan utmana barnen i ämnet bättre. Några förskolor har införskaffat naturvetenskapslådor innehållande olika material för att experimentera, vilket har väckt barnens intresse för naturvetenskap. Många förskolor använder skogen som pedagogiskt rum där barnen har fått goda möjligheter att utforska naturen med växter, djur och naturfenomen.

Stadens kulturbegrepp innefattar både besök på teater, konserter och museer men också möjligheten för barnen att själva få skapa och uttrycka sig. Förskolorna erbjuder många olika former av kultur både för, med och av barn. Förvaltningen tolkar därför det relativt låga resultatet att förskolorna måste bli än bättre på att beskriva vad som erbjuds och genomförs inom detta område. Dialog behöver också föras med föräldrarna om vilka förväntningar de har på förskolan inom kulturområdet.

Förskolorna har börjat rensa ut plaster och lekmaterial i lärmiljön. Flertalet förskolor använder återvinningsmaterial i sina pedagogiska lärmiljöer. Detta ger barnen större möjligheter att utforska och använda det på ett mångsidigt sätt. Barnen tillverkar egna leksaker, som blir mer ekonomiskt, i motsats till färdiga leksaker. Barnen diskuterar och reflekterar över kretsloppet och kommer fram till att vi människor påverkar och är en del av miljön.

Förskolorna har fortsatt arbetet med att öka andelen ekologiska livsmedel. Kökspersonalen har bland annat gått fortbildning om klimatsmart och ekologisk mat. Vegetarisk mat serveras på flera förskolor.

Förskolorna arbetar mer och mer i projektförhållanden samt använder oftare den pedagogiska dokumentationen för reflektion också tillsammans med barnen.

Barnen har getts möjlighet att, i mindre grupper, utforska och få kunskap kring språk, matematik, naturvetenskap, teknik, kultur och en miljövänlig livsstil. Det finns fortfarande mycket kvar att utveckla med det projektinriktade arbetssättet liksom med den pedagogiska dokumentationen för att synliggöra barnens förändrade lärande.

Föräldrarna har blivit mer nöjda med hur barnens utveckling och lärande synliggörs och dokumenteras då flertalet av pedagogerna har genomgått fortbildningskursen i pedagogisk dokumentation. Utvecklingssamtalen kan fortsätta utvecklas och bli mer givande när dokumentationerna finns som underlag för samtalen. Föräldrarna kan därmed få ökad förståelse för hur förskolan arbetar kring hur deras barn utvecklas och lär.

Vad gäller pedagogernas självvärdering, som i stor utsträckning omfattar detta läroplansområde, så framgår detta under rubriken *Kvalitetsindikatorn* längre fram.

Inom läroplansområdet *Utveckling och lärande* varierar indexet mellan förskolorna från 68 % till 97 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stora och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har ökat 2 procentenheter från 2014.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt utvecklar barns inflytande över förskolans miljö och verksamhet

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden med förväntade resultat.
- Målvärdet för indikatorn uppnås.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålet för indikatorn kopplad till nämndmålet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende barns inflytande	91 %	87 %	87 %		2015

Förskoleundersökningen visar att barnen får inflytande över verksamheten.

Mitt barn uppmuntras i att ta egna initiativ och eget ansvar; från 84 % till 86 % till 90 %

Personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt; från 91 % till 93 %.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Barns inflytande*.

En medvetenhet kring vikten av barns delaktighet och inflytande har uppnåtts. Pedagogerna har en tilltro till barnens kompetens och ger dem förutsättningar att ta ansvar. Pedagogerna utmanar barnen mer i samtal och diskussioner kring vad de tycker är viktigt på förskolan. Materialet är tillgängligt för barnen och de får möjlighet att vara delaktiga i utformningen av förskolans miljö. I förskolornas projektarbete utgår de från barnens intressen och behov vilket skapar inflytande och delaktighet.

På flera förskolor har man morgonmöten tillsammans med barnen och det finns barnråd där de äldre barnen deltar. Flera pedagoger intervjuar barnen som en del i verksamheten. På flera förskolor har barnen varit så involverade, deras tankar, fantasier och idéer så sprudlande att det varit svårt att hinna med barnens alla frågor.

Den pedagogiska dokumentationen har gett möjlighet till reflektion och analys. Förskolorna betonar vikten av att använda den pedagogiska dokumentationen i arbetet och alltid utgå från barnens tankar och intressen. Pedagogerna har blivit bättre på att ta med barnen i reflektionen kring dokumentationer och projektarbeten.

Personalen behöver ständigt och på ett medvetet sätt arbeta med vad barns inflytande och delaktighet betyder. De kan bli än mer aktiva i mötet med barnen genom att ställa frågor, lyssna, visa intresse, vara nyfikna och utmana barnen i deras utforskande värld.

Inom läroplansområdet *Barns inflytande* varierar resultatet på frågan *Mitt barn uppmuntras i att ta egna initiativ och eget ansvar* mellan förskolorna från 69 % till 100 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har ökat 4 procentenheter från 2014.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetsätt utvecklar föräldrars möjlighet till delaktighet och inflytande av barns lärande och utveckling

NÄMNDMÅL:

Älvsjöborna får en god service med ett gott bemötande som bygger på dialog, tillgänglighet och delaktighet

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden med förväntat resultat.
- Målvärdet för indikatorn uppnås.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålet för indikatorn kopplad till nämndmålet.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende förskola och hem	87 %	86 %	86 %		2015

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Förskola och hem* har ökat från 81 % nöjda föräldrar 2013 till 85 % 2014 till 87 % 2015.

Mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs; från 72 % till 77 % till 77 %

Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten; från 86 % till 87 %

Jag känner mig välkommen att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten;
från 82 % till 85 % till 87 %

Jag har fått information om förskolans mål och arbetssätt; från 88 % till 90 % till 91 %

Jag upplever att personalen bemöter mig på ett respektfullt sätt; från 89 % till 93 %.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Förskola och hem*.

Den föräldraaktiva inskolningen är en bra metod för en god kontakt mellan förskola och hem. Föräldrarna får insyn i verksamheten och får möjlighet att bekanta sig med andra barn och föräldrar, vilket skapar delaktighet. Pedagogernas förhållningssätt och bemötande har stor betydelse för hur klimatet blir på förskolan. Flera förskolor har under året arbetat med bemötandefrågor. Den dagliga kontakten vid lämning och hämtning är viktig för utbyte av information mellan förskola och hem.

Förskolorna delger föräldrarna sina åtaganden och förväntade resultat på föräldramöten samt i veckobrev där olika aktiviteter som barnen är involverade i kopplade till förskolans åtaganden visas i text och bild. Utveckling av rutiner för information till hemmen från förskolan är ett arbete som ständigt pågår. För att sträva mot förbättring måste pedagogerna reflektera över hur informationen ges och dra lärdom av föräldrarnas synpunkter.

Förskolorna behöver fortsätta att utveckla sättet att synliggöra hur barnens lärande dokumenteras så att föräldrarna känner att de vet hur förskolan arbetar för att

stötta barnens utveckling. Pedagogerna bör också vid alla tillfällen använda sig av dokumentationen av barnens lärande som underlag vid samtal med föräldrarna för att synliggöra barnets lärprocesser.

Förskolorna har förskoleråd, som träffas ett par gånger varje termin där föräldrar, förskolechef och representanter för personalen för en dialog om olika verksamhetsfrågor. Även föräldramöten genomförs på avdelningarna då planering och utvärdering finns med på dagordningen.

Det finns i övrigt ett system för att ta tillvara synpunkter och klagomål, som omfattar såväl förskolorna som förvaltningen i sin helhet.

Inom läroplansområdet *Förskola och hem* varierar indexet mellan förskolorna från 76 % till 96 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har minskat 2 procentenheter från 2014.

Samverkan med skolan

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetsätt stödjer barns övergång till skolan i samarbete med föräldrar och skola

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden med förväntade resultat.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat som är kopplade till nämndens mål.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor som uppfyllt sina åtaganden för övergången till skolan	100	100	100 %		2015

Det finns ingen fråga i förskoleundersökningen som berör övergången från förskola till förskoleklass.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Samverkan med skolan*.

Flera förskoleenheter har låtit de blivande skolbarnen träffas vid flera tillfällen under våren för gemensamma aktiviteter. Barnen har på detta sätt fått möjlighet att knyta kontakter med barnen från andra förskolor. Detta har varit uppskattat av både barn och föräldrar.

Handlingsplanen för övergången förskola-skola revideras av förskolechefer och biträdande rektorer inför varje läsår. Nytt från 2014 är att förskolan ska skriva individuell dokumentation för varje barn samt en övergripande dokumentation om förskolans verksamhet inför övergången förskola-skola. Följs handlingsplanen av alla parter så blir det en tydlig och positiv övergång till skolan.

Samarbetet med skolorna har sett olika ut beroende på vilken skola förskolan haft kontakt med. I de fall personal från skolan besöker barnen på förskolan så pratar de positivt om läraren och skolan efter besöket. Barnen blir då också tryggare inför sin skolstart då de har skapat sin första kontakt med skolans personal.

Flera förskolor fortsätter att låta barnen välja den dokumentation de vill ta med vid samtalet med skolans pedagog. Barnen blir därmed mer delaktiga i samtalet.

En förskoleenhet har, efter medgivande av föräldrarna, haft möte med skolan för att diskutera eventuellt behov av verksamhetsstöd. Förhoppningsvis underlättar detta övergången för dessa barn.

Förvaltningen ska utforma hur samarbetet också kan ske för de friskolor som ligger inom Älvsjö stadsdelsområde.

Kvalitetsindikatorn

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2014	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,75	3,77	3,7	3,7	2015

Värdet för indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling* var i genomsnitt 3,63 för 2013, 3,77 för 2014 och 3,75 för 2015. Värdet varierar mellan förskolorna från 3,07 till 4,64 för 2014 och från 3,00 till 4,44 för 2015. Detta innebär att likvärdigheten för det totala värdet har ökat från 2014.

Flera arbetslag har blivit mer kritiska i sina bedömningar när de blivit mer insatta i kvalitetsindikatorns olika kriterier och vad det innebär. Förskolecheferna och de

pedagogiska ledarna har börjat diskutera förskolornas och enheternas självvärdering för att åstadkomma så likvärdiga bedömningar som möjligt. År 2016 kommer verktyget digitaliseras vilket kommer att underlätta för pedagogerna.

Pedagogisk miljö och material

År	Genomsnitt	Variation
2013	3,7	3,0-4,7
2014	3,8	3,0-4,5
2015	3,81	3,0-4,6

Pedagogisk miljö och material är i genomsnitt högt värderat. Likvärdigheten har minskat från 2014.

Den pedagogiska miljön har stor betydelse för verksamhetens kvalitet. Förskolornas pedagogiska miljöer är till stora delar genomtänkta utifrån läroplanens olika målområden. Det finns dock skillnader i de pedagogiska miljöernas utformning förskolor och avdelningar emellan. Den pedagogiska miljön behöver än mer uppmuntra till utveckling och lärande. Utemiljön behöver också utvecklas mer. Ett basmaterial behöver tas fram för att säkerställa likvärdigheten mellan förskolorna.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

År	Genomsnitt	Variation
2013	3,8	3,0-4,6
2014	3,8	3,0-4,5
2015	3,84	3,0-4,6

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer är i genomsnitt högst värderat. Likvärdigheten har minskat från 2014.

Förskolorna har gett barnen tillgång till en mängd olika skapande uttrycksmedel som färg, form, lera, deg, papper, byggmaterial, återvinningsmaterial, naturmaterial och datorn används för att producera bilder och filmer. Några barn provar att använda lärplattor. Även musik, drama, dans och teater finns med som uttrycksformer. Den skapande verksamheten behöver användas mer aktivt i det utforskande och temainriktade arbetssättet.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

År	Genomsnitt	Variation
2013	3,7	3,0-4,7
2014	3,7	3,0-4,5
2015	3,78	3,0-4,6

Barns språkliga och kommunikativa utveckling är i genomsnitt högt värderat. Likvärdigheten har minskat från 2014.

Förskolorna stödjer barnens språkliga och kommunikativa utveckling genom de dagliga samtalen, högläsning och sång. Indelning i mindre grupper skapar tid för barnen att samtala, reflektera och att alla kan komma till tals och får känna sig lyssnade till. Språkdömänera behöver fortsätta att implementeras så att dokumentationen av barnens förändrade språkanvändning blir underlag för fortsatta diskussioner och för den pedagogiska dokumentationen. Lässatsningsprojektet har gett resultat och kommer förhoppningsvis att bidra till att kvalitén höjs alltmer och att likvärdigheten ökar.

Barns matematiska utveckling

År	Genomsnitt	Variation
2013	3,6	3,0-4,2
2014	3,7	3,0-4,5
2015	3,64	3,0-4,3

Barns matematiska utveckling är i genomsnitt lägst värderat. Likvärdigheten har ökat från 2014.

Barnen ges möjlighet att jämföra, sortera, mäta, väga, uppskatta antal och så vidare. Matematiska begrepp behöver fördjupas och tydligare integreras i projektarbeten och i barnens lek. Förskolorna behöver synliggöra hur barnens matematiska tänkande utmanas aktivt och hur de får möjlighet förstå, lösa problem och tillämpa matematiskt och logiskt tänkande.

Naturvetenskap och teknik

År	Genomsnitt	Variation
2013	3,4	2,7-4,0
2014	3,6	3,0-4,5
2015	3,69	3,0-4,4

Naturvetenskap och teknik är i genomsnitt lågt värderat. Likvärdigheten har ökat från 2014.

Barnen har getts möjlighet att utforska och få kunskap kring naturvetenskap och teknik. Några förskolor har naturvetenskapslådor innehållande material för att experimentera och detta har gett resultat. Pedagoger från alla enheter har deltagit i kompetensutveckling på Södertörns högskola genom "Förskolelyftet" 7,5 hp i naturvetenskap och teknik. Förskolorna behöver dock arbeta med hur de aktivt ska utmana barnens tänkande om naturvetenskapliga fenomen, samband och teknik.

Stadsdelsförvaltningens utvecklingsinsatser under 2015

Förvaltningens fortsatta kvalitetsutvecklingsarbete innefattade;

- *Satsning på barns språk- och kunskapsutveckling*

Arbetet med barns olika språkliga och kommunikativa uttrycksformer är en av hörnstenarna i förskolans verksamhet och lägger också en grund till barnens läs- och skrivutveckling. Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag.

Ett särskilt läsprojekt med satsning på barns läsning, lärande, reflektion och glädje i att berätta genomförs sedan hösten 2014 i samarbete med Älvsjö bibliotek. Projektet kallas "Läsglädje i förskolan" och är en studiecirkel med målet att läsa mera i förskolan. Det är både en fortbildning och ett utvecklingsprojekt där Älvsjö kommunala förskolor och Älvsjö bibliotek tillsammans arbetar fram metoder för att ännu mer använda böcker och berättande för att skapa läsglädje och därmed stödja och stärka barnens språkutveckling.

Älvsjö's handlingsplan för arbetet med barns språk- och kunskapsutveckling är direkt kopplad till de mål som finns i förskolans styrdokument och innehåller ett antal strategier och verktyg för att kunna uppfylla målen. Handlingsplanen har reviderats under året och fortsätter att implementeras till all personal.

Som en del i demokratiuppdraget har förskolan arbeta aktivt med jämställdhet inom alla delar av verksamheten. Barnen har fått bredda sina lekmönster och intressen och utvidgat sina möjligheter att lära på alla områden, oavsett kön.

- *Satsning på arbetet med naturvetenskap och teknik*

Förskolorna behöver arbeta mer med hur de kan ge barnen förutsättningar för att utveckla sitt intresse för naturvetenskap och teknik. Självvärderingen visar också att detta område ligger relativt lågt.

En utbildning i naturvetenskap och teknik genom "Förskolelyftet" omfattande 7,5 högskolepoäng påbörjades under januari 2015. Utbildningen anordnades som en kommunförlagd utbildning med fem kurstillfällen på Södertörns högskola. I den första kursen deltog 40 pedagoger.

Syftet med utbildningen är att kursdeltagarna tillägnar sig kunskaper i naturvetenskap och teknik relevanta för undervisning i förskolan, stärks i tilltron till den egna förmågan att undervisa i naturvetenskap och teknik samt utvecklar kompetensen att tillvarata barnens nyfikenhet, erfarenhet och intressen inom områdena. De pedagoger som deltog kan nu bättre utmana barnen i ämnet.

- *Öka likvärdigheten mellan förskolorna*

Den genomsnittliga andelen förskollärare uppgick till 44 %. Förskolan Sylvester hade den högsta andelen förskollärare i början av året med 79 % och den lägsta andelen hade Sjöstjärnan med 0 %. Vid årets slut var det Skogsglantan som hade högst med 54 % och Solkatten som hade lägst med 23 %. Både i början och i slutet av året saknades förskollärare på fyra avdelningar. Målsättningen är att det finns minst en förskollärare på varje avdelning. I slutet av året varierar antalet förskolebarn per anställd från 3,8 på en av småbarnsavdelningarna till 7,2 på en av syskongrupperna. I början av året var variationen från 4,0 till 8,0. Likvärdigheten har således ökat men personalbemanningen och antalet barn per avdelning behöver fortsätta att ses över.

Förskolecheferna och de pedagogiska ledarna har börjat diskutera förskolornas och enheternas självvärdering för att åstadkomma så likvärdiga bedömningar som möjligt för indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling*.

Kulturområdet har varit en stående punkt på årets förskolechefsmöten mot bakgrund av resultatet i förskoleundersökningen 2014. Resultatet mellan förskolorna varierade då från 23 % till 78 % i föräldrarnas nöjdhet med hur förskolan ger barnet möjlighet att ta del av och möta stadens kulturutbud. I förskoleundersökningen 2015 varierade resultatet dock ändå mer från 14 % till 91 %. Likvärdigheten har således minskat inom kulturområdet utifrån föräldrarnas värdering. Pedagogerna behövde bli bättre på att för föräldrarna synliggöra förskolans åtaganden, förväntade resultat och arbetssätt avseende kulturåtagandet.

Stadsdelsförvaltningens analys av kvaliteten

Förvaltningen bedömer att förskolorna sammantaget har uppfyllt nämndmålen för läroplanens målområden *Normer och värden, Utveckling och lärande, Barns inflytande, Förskola och hem* samt *Samverkan med skolan*.

Föräldrarna är som helhet nöjda med sitt barns förskola och andelen har ökat från 87 % till 88 %. Sammantaget ligger Älvsjö på det näst bästa resultatet i staden efter Norrmalm. Resultatet av förskoleundersökningen visar på förbättrade resultat men det varierar mellan enheter, förskolor och arbetslag även inom samma förskola. Skillnaderna är i stort sett de samma som 2014 och de största finns

fortfarande inom målområdena *Utveckling och lärande* samt *Barns inflytande*. Skillnader kommer att förekomma men likvärdigheten måste öka ytterligare och de goda exemplen måste spridas mellan förskolorna.

En jämförelse har också gjorts mellan resultatet i förskoleundersökningen och resultatet i personalens självvärdering. Vid denna jämförelse kan förvaltningen konstatera att det finns samstämmighet.

Högt värde av båda föräldrar och pedagoger när det gäller den pedagogiska miljön (88 % respektive 3,81) samt skapande verksamhet och olika uttrycksformer (88 % respektive 3,84). För barns matematiska utveckling (83 % respektive 3,64) så är värdet av både föräldrar och pedagoger lågt.

Däremot är det motstridiga värden vad gäller barns språkliga utveckling (89 % respektive 3,78) med högt värde från föräldrarna och lågt värde från pedagogerna. Liksom för naturvetenskap (88 % respektive 3,69).

Förvaltningen har arbetat intensivt med generella kvalitetshöjande åtgärder. Satsningen på fortbildning i pedagogisk dokumentation har börjat ge resultat. Den pedagogiska dokumentationen är ett viktig redskap för att kontinuerligt följa upp och utveckla verksamheten. Den ska vara tillgänglig och användas i det vardagliga arbetet för att ge barn och personal underlag och överblick för att reflektera över lärandet och utvecklingen. Arbetet och lärandet i förskolan synliggörs därmed. Den pedagogiska dokumentationen är också ett stöd för självvärderingen, ger föräldrarna information, skapar möjlighet för delaktighet och är en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Personalens fortbildning i projektet "Läsglädje i förskolan" och i naturvetenskap och teknik genom Förskolelyftet har också medfört en högre kvalitet inom dessa områden i verksamheten.

Vid analys av förskoleundersökningen och självvärderingen kan förvaltningen konstatera att likvärdigheten totalt sett är oförändrad från 2014.

Utvecklingsområden inom förskoleenheterna 2016

Förskoleenheterna har i sin analys av de förväntade resultaten, förskoleundersökningen och självvärderingsindikatorns olika områden kommit fram till följande utvecklingsområden;

- Interkulturellt förhållningssätt
- Trygghet och omsorg
- Gårdarnas lärmiljöer
- Språkutveckling
- Matematik, naturvetenskap och teknik

- Fördjupa projekterande arbetsätt
- Kultur
- Grön flagg
- Barnens pärmar
- Ipads (lärplattor) och IKT
- Synliggörande av barns lärande
- Pedagogisk dokumentation och reflektion
- Utvecklingssamtalen
- Delaktighet och inflytande.

Utvecklingsområden på stadsdelnivå 2016

Förvaltningens fortsatta kvalitetsutvecklingsarbete innefattar;

- *Fortsatt satsning på barns språk- och kunskapsutveckling*

Litteraturen har en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsningen är ett viktigt inslag. Den internationella litteraturen har en viktig funktion för förskolans inkluderingsarbete. Ett utvecklingsområde är arbetet med flerspråkiga barn liksom interkulturellt arbete.

"Läsglädje i förskolan" med barns läsning, lärande, reflektion och glädje i att berätta fortsätter i samarbete med kulturförvaltningen genom Älvsjö bibliotek.

Handlingsplanen för arbetet med barns språk- och kunskapsutveckling har reviderats och ska fortsätta att implementeras till all personal.

- *Öka likvärdigheten mellan förskolorna*

Förvaltningen ser fram emot att självvärderingen med indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling* digitaliseras från 2016. Detta kommer att innebära att bedömningarna kommer att bli mer likvärdiga.

Mot bakgrund av resultatet i förskoleundersökningen för en fråga inom kulturområdet så måste pedagogerna bli än bättre på att synliggöra enhetens mål, förväntade resultat och arbetsätt för föräldrarna. Resultatet mellan förskolorna varierade från 14 % till 91 % i föräldrarnas nöjdhet med hur förskolan ger barnet möjlighet att ta del av stadens kulturutbud.

Det saknas förskollärare på fyra avdelningar. Målsättningen är att det finns minst en förskollärare på varje avdelning. Personalbemanningen behöver således ses över under året.

För att garantera klimatsmarta förskolor ska de under 2016 uppnå nivå 1 i den vägledning för kemikaliesmart förskola som tagits fram av Kemikaliecentrum. Detta kräver utbildning av såväl chefer som medarbetare som ska genomföras under året.

- *Utveckla förskollärarnas nya ledarroll*

Förskollärarna har ett förstärkt ansvar att initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslaget på förskolan. En särskild satsning behöver därför göras för att utveckla förskollärarnas nya ledarroll. Ett avtal har tecknats med Stockholms universitet om uppdraget att genomföra en uppdragsutbildning 2016 för 75 förskollärare med ledningsansvar. Uppdraget kallas *Ledarskap för förskollärare med ledningsansvar – Älvsjö*.

Utbildningen ska genomföras med tre föreläsningar under våren med tema *Ledarskap i förskolan, Ledarens roll i arbetslaget – grupputveckling och Samtalsmetodik*. Efter varje föreläsning genomförs seminarium i tre grupper. Under hösten genomförs workshop i tre grupper med temat *Konflikthantering* samt en föreläsning med temat *Interkulturellt ledarskap*. Efter denna föreläsning genomförs också seminarium i tre grupper.

- *Utbilda förskollärare till VFU-handledare*

Målsättningen i staden är att minst hälften av medarbetarna har pedagogisk högskoleutbildning. Vid rekrytering strävar förskoleenheterna efter att det finns minst en förskollärare i varje arbetslag för att säkerställa att man har rätt kompetens för uppdraget. Som ett led i rekryteringsarbetet handleder flertalet förskolor totalt ett trettiotal studenter i deras VFU-del i förskollärarytbildningen.

Andelen förskollärare i Älvsjö har minskat de senaste åren. Fler förskollärare slutar än vad som börjar. Förvaltningen behöver därför satsa på att kunna rekrytera de studenter som går förskollärarytbildning och har sin verksamhetsförlagda utbildning i stadsdelens förskolor.

Stadsdelförvaltningen för diskussioner med Stockholms universitet om att anordna introduktionsutbildning i VFU-bedömningsmodellen samt handledarutbildning om 7,5 hp. Tanken är att de VFU-handledare som saknar dessa utbildningar ska få den som kommunförlagd utbildning anordnad för stadsdelens intresserade förskollärare.

- *Införandet av Skolplattformen*

Införandet av den nya digitala skolplattformen kommer att kräva omfattande förberedelser. Ett införandeprojekt ska utformas och arbetet med detta kommer att pågå under 2016 och genomförandet sker våren 2017.

Förslag till kommunfullmäktige

Staden har börjat utarbeta gemensamma metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar. Förvaltningen menar att följande områden ska prioriteras;

Stadens barnskötare bör på delvis betald arbetstid få fortsatt möjlighet till fördjupningsutbildningen med inriktning matematik, naturvetenskap och teknik, på Midsommarkransens gymnasium samt att utbilda sig till förskollärare.

Förskollärarna har ett förstärkt ansvar att initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslaget på förskolan. Särskilda satsningar behöver därför göras för att utveckla förskollärarnas nya ledarroll. Förvaltningen lyfter denna fråga för tredje året i rad och menar att detta är en angelägen fråga i stadens arbete med personal- och kompetensförsörjning.
